

історичну відповідальність на весь український народ в цілому і на кожного громадянина особисто.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
3. Постанова КАС ВС від 27.03.2018 у справі №463/3375/15-а// відомості інтернет-ресурсу за посиланням <https://verdictum.ligazakon.net/document/73042181>
4. Постанова КАС ВС від 05.03.2019 у справі №808/2200/18 // Відомості інтернет-ресурсу за посиланням: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80268392>

Ключові слова: приватизація, права громадян, державна власність, право на землю, землеустрій.

Keywords: privatization, citizens' rights, state property, land rights, land management.

*Килимник Юлія Анатоліївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

В процесі формування правової держави підвищується значення інститутів громадянського суспільства, розширюються і зміцнюються громадські структури, формуються суспільні відносини. Відповідно до Конституції громадяни беруть участь в управлінні справами держави як безпосередньо, так і через своїх представників. Активність населення проявляється через участь в різних громадських об'єднаннях.

Конституція закріплює право громадян на об'єднання, гарантує свободу їх діяльності. Основний Закон встановлює найважливіші принципи створення і діяльності, а також форми відповідальності громадських організацій [1].

Вважаємо за необхідне звернути увагу на певні термінологічні недоліки, а саме: в Конституції України в ст. 36, 37 мова йде про громадські організації, в ст. 86 ЦК України – об'єднання громадян [2], Закон визначає базове поняття

«громадське об'єднання» та його організаційно-правові форми: громадську організацію та громадську спілку. [3]

У правовій державі організаційна самостійність інститутів громадянського суспільства гарантується законом. Важливим є те, щоб об'єднання мали правовий статус, який би відповідав їх становищу в системі суспільних відносин, та не перешкоджав мати права і обов'язки, як в приватноправових, так і в суспільних відносинах.

Прийнято класифікувати громадські об'єднання на публічно-правові приватно-правові та такі що поєднують елементи перших двох типів.

В юридичній науці існують різні підходи до поняття правового статусу крім того, у науковій літературі відсутнє єдине розуміння категорії правового статусу. Найчастіше зустрічається наступне, що правовий статус, це юридично закріплене становище особи, що виражається в системі правосуб'єктності, прав, обов'язків та інших елементів, що дозволяє йому брати участь у цивільних правовідносинах і здійснювати свої інтереси.

Кожен суб'єкт цивільних відносин наділяється правовим статусом. Звісно ж, що таке твердження є вірним при наявності ряду застережень (існування правових норм; інтересів, що представляють для учасника певну цінність; державних інститутів) [4]. Наприклад, громадське об'єднання може визначатися як об'єднання, що не пройшло процедуру державної реєстрації, і об'єднання – яке набуло статусу юридичної особи.

Подальше вдосконалення правового статусу громадських об'єднань, не зареєстрованих в установленому порядку, – є основним завданням законодавця в цій сфері. Реалізація прав і законних інтересів такими об'єднаннями є складними, а в деяких випадках неможливими. З іншого боку, виконання ними обов'язків і залучення їх до відповідальності також регламентовано явно недостатньо.

Зміст правового статусу складає сукупність суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, які не виникають на підставі норм права за наявності юридичних фактів, а існують у суб'єкта права завжди, – через його правовий статус.

Громадська організація, як суб'єкт цивільного права, володіє правоздатністю і дієздатністю, якими вона наділяється відповідно до ст. 80 ЦК України. Під цивільною правоздатністю науковці розуміють: необхідну передумову визнання особи суб'єктом цивільного права [5].

Правосуб'єктність громадського об'єднання похідна від правосуб'єктності учасників об'єднання. Виникнення правоздатності відбувається при створенні об'єднання. Не можна погодитися з деякими

ученими, що стверджують, що набуття громадським об'єднанням правоздатності відбувається у момент внесення запису про створення громадського об'єднання в єдиний державний реєстр юридичних осіб, оскільки у такому разі стає незрозуміло, як громадське об'єднання реалізує свої права, наприклад на проведення масових заходів, будучи невнесеним до реєстру. Правоздатність (спеціальна) громадських об'єднань носить цільовий характер, тобто воно може брати участь лише в тих правовідносинах, які не суперечать його суті.

Можна виділити наступні характерні ознаки громадської організації, як суб'єкта цивільних правовідносин:

1) ознаки, властиві їй як юридичній особі (організаційна єдність, державна реєстрація та цивільна правосуб'єктність, проявами якої є майнова відокремленість, виступ юридичної особи у цивільних відносинах від свого імені, самостійна майнова відповідальність та здатність бути позивачем або відповідачем у суді);

2) ознаки, притаманні громадським організаціям як непідприємницьким товариствам (спеціальна правоздатність (визначена законом), непідприємницький характер діяльності та неприбутковість);

3) конститутивні ознаки, тобто необхідні й достатні для розкриття сутності громадської організації – мета створення і діяльності (громадські організації створюються для задоволення та захисту законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів) та членський характер громадських організацій.

Отже, в правовій державі організаційна самостійність інститутів громадянського суспільства гарантується законом. Важливим є те, щоб об'єднання мали відповідний статус юридичної особи в системі приватноправових відносин, що не перешкоджало б мати права та обов'язки, як в приватноправових, так і в суспільних відносинах. Крім того, необхідно доопрацювати питання, щодо правового регулювання громадських організацій без статусу юридичної особи. Так як, реалізація прав і законних інтересів такими організаціями є складна, а в деяких випадках неможлива. З іншого боку, виконання ними обов'язків і залучення їх до відповідальності також потребує додаткової регламентації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356

3. Про громадські об'єднання: Закон України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1
4. Цивільно-правовий статус громадських організацій [Текст] : монографія / Марія Василівна Менджул. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2010. – 200 с.
5. Харитонов Є. О. Цивільне право України : підручник / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, О. В. Старцев. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2011. – 808 с.

Ключові слова: громадське об'єднання, громадська організація, громадська спілка, юридична особа.

Keywords: public association, public organization, public union, legal entity

*Пеструєв Дмитро Миколайович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РЕКОДИФІКАЦІЇ ІНСТИТУТУ ВЕДЕННЯ ЧУЖИХ СПРАВ БЕЗ ДОРУЧЕННЯ В ПОЛЬСЬКОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

На тлі процесів, що відбуваються останнім часом в українському законодавчому і правовому просторі, зокрема, стосовно адаптації цивільного законодавства України до права ЄС у формі, так званої «рекодифікації», котра дозволяє ефективно удосконалювати чинне законодавство на підґрунті чинної концепції правового регулювання, виникає необхідність звернення до зарубіжного досвіду такої рекодифікації. Досить великий інтерес являє процес удосконалення норм інституту ведення чужих справ без доручення у польському цивільному праві.

Слід зазначити, що нормативна конструкція ведення чужих справ без доручення, як і у праві України, має коренями римське цивільне право. В польському праві інститут *negotiorum gestio* було запроваджено спочатку у Кодекс зобов'язань 1933 року, а вже потім, у 1964 році, з невеликими змінами і до Кодексу цивільного, який є чинним і сьогодні.

Серед причин рецепції даного інституту в право цивільне польське правознавцями тієї доби називаються, насамперед, ідеї справедливості і моральності, оскільки рятування чужого життя або майна є моральним обов'язком кожного громадянина, а не надання комусь допомоги у загрожуючій ситуації є поширеним засудженням з боку суспільства як прояв крайнього егоїзму [1].